

ZBIRALCI KOSTI

drama

Neja Repe

Dramatis personae

NATAN, 30

LOVRENC, 55

IVANA, ∞

TONI, 31

SAŠA, 28

HERMAN, 50

VAŠČANI

Karol, Alica, Jakob itd.

KOSTI

Rozalija, Franc, Jože, Mihela itd.

1. PRIZOR

Večer. VAŠČANI, zaviti v sive, neprepoznavne cunje kot sence, ovešeni z raznoraznim zelenjem, neprestano mrmrajo nedoločljiv napev v ozadju – večina brska po tleh z rokami in lopatami, v gomile so zasajene velike slike svetnikov, ritualna atmosfera. Počasno dogajanje.

PRVI: Sveta Ivana, podpri nas, daj nam moči, da izvršimo delo, ki bo tebi v čast in slavo!

(mrmranje vseh)

DRUGI: Sveti Krišpin, stoj nam ob strani ob tem svetem opravilu!

(mrmranje vseh)

TRETJI: Sveta Ivana, okrepi moč naših rok, bistrost naših oči, da izvršimo žrtev, tebi namenjeno!

Sliši se udarjanje lopat, mrmranje ritualiziranega napeva, dokler se ne zališi zmagoslavni ženski krik, bolj živalski kot človeški. Sence vaščanov potegnejo k sebi košare in začnejo energično, brez postanka in v hitrem tempu ritualiziranega napeva metati najdene kosti v košare.

LOVRENC: Pazite, da ne boste česa zamešali! Počasi, počasi ... Karol! Pusti tam, tam bom jaz ...

PRVI: Seveda, Lovrenc. Kakor rečeš.

(molče in ritualno nadaljujejo)

DRUGI *(živčno)*: In za ostalo ... Za vse ostalo je poskrbljeno? Je zanj poskrbljeno?

LOVRENC: Ššššš! Na svetem kraju si!

DRUGI: Slab občutek imam.

LOVRENC: Sem ti rekel, da molči! Hujši si kot kakšna baba.

PRVI: Jakob, res ne smeš ... Skupaj smo, ne misli več na to. Vse bo v redu, zmeraj je bilo vse v redu.

LOVRENC *(jezno)*: Ne čenčajta vendar, no! Nimata nobenih manir? *(tišina, nadaljujejo)* Imamo vse? Pojdite, pojdite, brž, ženske nas že čakajo. *(vaščani odhitijo, Lovrenc zadnji, svojo košaro nosi počasi, slovesno, ljubeče)*

2. PRIZOR

Grobišče. Dolga lesena miza s prtom in stoli, okoli katere se zbirajo vaščani, med njimi tudi SAŠA. Na mizi so zložene kosti in lobanje – ne razmetane, vendar sestavljene skupaj, kot da bi hotele ponazarjati vsakega mrtveca posebej. Šibke svetilke. Na čelu mize stoji LOVRENC.

LOVRENC: Sedite. *(vaščani zavzamejo mesta, razen Saše)*

(Saši, ki še kar stoji) Sedi, kaj stojiš kot kakšna trapa. *(Saša se ne premakne. Lovrenc grozeče vstane)* Sedi! Rekel sem ti, da sedi! *(Saša se s počasnimi koraki približa mizi in sede)*

Tako, pa smo vsi. Alica, premakni Rozalijo bližje k meni. *(MLADA VAŠČANKA je prestrašena, vendar vseeno počasi prestavi bližnje kosti pred Lovrenca)*. In sedaj – pijemo! *(vaščani dvignejo kozarce)*

Ah, ni ga lepšega kot združitev celotne družine. Rozalija, ljuba moja Rozalija *(poboža lobanjo pred sabo)*, draga moja ljubezniva Saša, *(Saša samo strmi predse)* Saša, mar ne boš poljubila svoje matere? *(Saša dvigne pogled – v njenem pogledu je izziv)* Ne bodi vendar tako nehvaležen otrok. Pridi sem! – Pridi sem, sem rekel, ne boš se tako grdo obnašala! *(vstane, zdrvi do Saše in jo privleče do svojega stola)* Poljubi jo! Takoj! *(ker se Saša upira, njeno glavo porine nad lobanjo, Saša odskoči)* Tako! Ne vem, kako si lahko taka hladnokrvna čarovnica, tvoja mama je bila topla, prijazna ženska ... Alica! Še natoči! *(se ji približa)* Zakaj ne sediš pri svojih? Tvoj oče in tvoja mama ... Zmeraj tako dobra, zmeraj pripravljena pomagati, Jože in Liza ... Pojdi, Alica, sedi k svoji družini ...

MLADA VAŠČANKA: Pustite me!

LOVRENC: No, mladenka, nikar tako divje, kaj je narobe s tabo? To je večerja prijateljev ....

MLADA VAŠČANKA: Pustite me, vse vem! Če ne bi bilo vas, bi bili moji starši še zmeraj tukaj, bi bili ž-

LOVRENC *(ji primaže klofuto)*: Smrklja!

VAŠČANI *(neodločeno, izmenično, kot mantra)*: Prav ima ... Prav ima ... Prav ima ...

LOVRENC *(sede, umirjeno)*: Alica, sedi k staršem. Prosim. *(mlada vaščanka se obotavlja, nato pa sede med dva para kosti)*. In sedaj, pijemo. Kot prijatelji. *(zlije vino po Rozalijini lobanji)* Rozalija, moja najdražja! Vesel sem, da sem toliko časa preživel s teboj. Vesel sem, da si me vsa ta leta osrečevala, skrbela za najin dom, vestno vzgajala najino hčer, me usmerjala na pravo pot. Rozalija, takšne ženske, kot si ti, nima celotna država. Rozalija, moja Rozalija. *(se zagleda v drug par kosti)*

Ah, moja dobra prijateljca. Franc in Mihela. Kako ponosna morata biti šele vidva na vajinega sina!

Rozalija je dobro vzgojila najino hčer, a vajin sin je šel, daleč je šel in je sedaj uspešen – vse je vajina zasluga, dober sin dobrih staršev! Na Franca in Mihelo! *(potegne obe lobanji k sebi, ju položi poleg Rozalijine, vse tri poliva z vinom, vaščani samo mrmrajo)*

3. PRIZOR

TONI in HERMAN hodita po temačni poti skozi gozd do vasi. Očitno sta utrujena in sta že veliko prehodila. Herman ima na sebi vojaško uniformo, TONI neudobno mestno obleko. Pot je razdrapana, še vlažna od deževja in blatna. Zadihana se ustavita.

TONI: Preklete blato. Čisto bom umazan.

HERMAN: Usran, misliš reči.

TONI: Ne duhoviči.

HERMAN: Če si vedel, da bova pešačila, zakaj potem te lepe cunje? In še mene si hotel prisilit, naj se oblečem v civil. Mene v civil? Tega pa ne bo nihče dočakal, pa amen. In kaj bi imel od tega? Hlačnice bi namakal v blato tako kot ti, hahaha!

TONI: Tišje!

HERMAN: Malora si živčen.

TONI: Živčen, živčen! Obnašaš se, kot da sva na taborniškem izletu!

HERMAN: Celo pot si že na trnih. Pa sprosti se, človek, madona, no. Prideva, pogledava, jutri bova že nazaj.

TONI: Tako preprosto je to, kajne?

HERMAN: Kaj pa drugega?

TONI: Vojaška pamet.

HERMAN: Vi politiki ste zmeraj tako živčni. Kaj ti pa kdo more?

TONI: S tabo se ne da pogovarjat. Pač nisi funkcionar. Pri nas ni vse tako enostavno.

HERMAN: Ne spomnim se, kdaj si nazadnje delal tak cirkus. Ne na džip, na vlak. Ne v uniformi, v civilu. Ne z lepo četico, sama. Ne izstopit na pravi postaji, hodit skozi gozd kilometre in kilometre kot kakšni opici. In na koncu bova prišla v neko gnezdo zarukanih kmetov, ki se bodo usrali, ko bom zarjovel v pozdrav.

TONI: Nehaj razmišljati, ono drugo verzijo tebe imam rajši.

HERMAN: Katero drugo?

TONI: Pa vsaj tišje govori, no. Sedaj sva že blizu vasi. Nočem vseh vreči v luft. In ti mi boš pri tem pomagal in te nič ne brigajo razni »zakaji«, se razumeva?

HERMAN: Seveda, Toni. Ti govori, jaz delam. Saj sva v službi.

TONI: Dobro. Pojdiva sedaj poiskat tega postajnega načelnika. In nehaj tako topotat s čevlji, zaboga, saj bova pridvela v vas kot konjska vprega.

HERMAN: Mar naj se sezujem?

TONI: Pojdi za mano in se vsaj potrudi bit tiho, saprabort!

HERMAN: Razumem, razumem.

4. PRIZOR

Prideta do majhne vaške postaje izven vasi, kjer se vlaki poredko ustavljajo. TONI se napoti do vrat stanovanja postajnega načelnika, kjer sveti luč, HERMAN za njim. Potrka.

TONI: Gospod Natan? Gospod Natan?

NATAN (*na drugi strani vrat, jezno in hkrati prestrašeno*): Kdo ste?

TONI: Z mano ste govorili.

NATAN: Gospod Toni?

TONI: Tako je. Poveljnik Herman je z mano. Nama boste odprli?

NATAN: Odprl? Odprl bi vama že, če bi mi ti kmetavzi pustili ključ! Zaklenili so me notri, prasci!

TONI: Zaklenili notri? Kdaj?

NATAN: Danes! Prejle!

TONI: Herman, spravi ga ven. Oziroma naju noter.

HERMAN: Tole sploh ne bo težko, vrata so že stara. Hop-la! Ho-ruk! (*samo nekajkrat se zaleti, vrata se polomijo*)

NATAN: Sem že mislil, da vas sploh ne bo.

TONI: O ne, gospod Natan, ob takem naznanilu, kot je vaše ... Vse moramo preveriti.

NATAN: Pojdite gor. K tisti njihovi sveti jami. Dobila jih bosta in flagranti. Takoj sedaj. Kostni skrunijo ... To se mora nehati. To je sprevrženo.

TONI: Gospod Natan ...

NATAN: Pojdita! Nisem nor, ne izmišljujem si! Saj sama vidita, da so me zaklenili noter!

HERMAN: Nimate rezervnega ključa?

NATAN: Seveda nimam. Stanovanje ni moje. Samo na uporabo ga imam.

HERMAN: Morebiti bi se pa vendarle kje našel.

NATAN: Pojdita gor! Prepričajta se, ne glejta me tako. Sedaj jih bosta najbrž še ujela, ravno še ...

TONI: Gospod Natan, počasi. Sama sva, vaščani pa so, kot vidite, nekoliko nasilni. Počasi, počasi.

HERMAN (*odločno*): Pomirite se, mladenič.

NATAN: Telefon je tamle čez, če ga hočeta uporabiti. Nimam kartoteke. Nikakršne.

HERMAN: Imava svoj telefon. Ne skrbite.

TONI: Nocoj bova ostala pri vas. Prepozno je, da bi lahko karkoli storila pred jutrom. Bova pa zgodaj vstala.

NATAN: Dobro. Dobro. Samo da se premika. Tega ne prenesem več. Ne prenesem. Vseeno mi je,

kaj se zgodi. Kostí morajo pustiti pri miru.

TONI: Pomirite se. Vi ste storili svoje.

NATAN: Da, sem. Res, prav zares.

TONI: Pojdite sedaj spat, morda ne bi bilo dobro, če bi vaščani predolgo gledali luč. Razjezili bi jih in - kolikor veste - imamo z zaklepanjem rahle težave.

5. PRIZOR

Grobišče. Vse je mirno – ne premakne se niti list na drevju.

V daljavi se zasliši pijansko petje in okorna hoja. LOVRENC se približuje grobiščem.

LOVRENC (*prepeva*): Samoooo še eno kapljico .... Samoooo še eno kapljico .... In poooootem se, bratje, nikdar več .... (*preneha*) Hhmkhm, jebemti ... (*nadaljuje*) Nikdar veeeeeeč .... ne .... snidemoooooooooooo ..... (*pijansko momlja*) Jebemti, kje sem pa zdaj ... Jebemti, saj tole so pa Nabrežine ... Oh ... Se bom kar malo usedel ... Jebemti mater, krtina ... Preklet krt frdaman, kaj pa tle riješ ... Žival usekana, madona .... (*sede*) Je rekel .. Je rekel .... Lovrenc, tud po smrti ti ne bom dal miru ... Butelj, hahaha ... In zdaj ... Zdaj lepo sedim na Nabrežinah in vse, kar me špika v rit, je pofukan krt .... Franc, si ti krt? Si ti frdaman krt? Če si ... lepo so te zajebali tam gori, ne? Rit usrana! Sem rekel ... al bom jest tebe al boš pa ti mene .... (*se začne dreti*) Pa sem jest tebe, Franc, jest sem tebe in ti si zdej kompost ... Jest pa živim ... In pijem .... Hehehe ... Franc, pa Mihelo sem tud, veš .... Takoj za tabo ... Nobenga ni imela ... Nobenga, da bi jo branil ... In sem jo pofukal, Franc, pofukal sem jo in upam, da si to že gledal iz onostranstva, prekleti prasec usran ... Upam, da si slišal, kako se je drla ... A si slišal, Franc, ritoliznik stari? Jebemti, še nikol v življenju nisem tko užival, kot takrat, ko sem vajini riti spravil v zemljo ....

(obstane)

Franc! Hej, Franc! Pa sej nisem tako mislil, Franc! Jebemti, taki časi so bili .... Moral bi pametneje delati, Franc! Posluší, no, Franc, takrat smo bli živali ... Vsi smo bli živali ... Ti tud ... Sej bi ti tud mene, če bi bil hitrejši ... Ti si bil tud tak ... Ti si bil še slabši, frdamano ... Nobenga se ne bi usmilil ... Franc ... Preklet nej bo ta kraj ... P-r-e-k-l-et n-e-j b-o! (*bruhne v jok*) Veš, da sem te mel rad, Franc! Franc, zakaj hudiča nisi bil bolj pameten? Franc! Nehaj me preganjati, Franc, ti si bil isti! Ti si bil še večja kurba! Ti bi vse pobil ... Vse .... Vse .... Jebemti, Franc! Jebemti, Franc! Preklete naj bodo tvoje kosti! (*se mukoma pobira*)

IVANA (*hodi proti njemu, nežno*): Lovrenc. Lovrenc.

© Neja Repe

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorice je prepovedana.

LOVRENC (*jo spozna, pade nazaj na kolena*): Presveta gospa!

IVANA: Nisi slab človek. Lovrenc. Nisi.

LOVRENC: Nisem. Nisem. Bog ve, vi veste, gospa. Vi vse veste.

IVANA: Ni bilo druge rešitve, Lovrenc. Nimaš greha.

LOVRENC: Nimam. Nimam. Še žival se brani. Se brani, da. Včasih moraš biti neusmiljen. Samo Rozalija, gospa, Rozalija ...

IVANA: Hočejo te ločiti od nje.

LOVRENC: Vem, gospa. Ta prekleti mladi vohljač. Ukrotil ga bom. Da je moral stari Silvan umreti; odkar imamo tega mladega pritepenca na postaji, gre vse narobe.

IVANA: Hočejo te ločiti od nje. On te hoče ločiti od nje. Ne ve, kaj dela. Ne pozna te, kot te poznam jaz.

LOVRENC: Ukrotil ga bom. Tujec se ne bo vmešaval v naše posle! Nikoli in nikdar!

IVANA: Lovrenc, ne bodi preoster z njim. Mlad je.

LOVRENC: Mlad in neumen in potuhnjen! Ampak kakor vi rečete, gospa, tako bodi. Saj mu nisem nič naredil. Ga nisem niti udaril, gospa, prisežem, da ne.

IVANA: Pohvalno je to, Lovrenc. Ko bi fant le znal to ceniti. On te ne spoštuje. Povedal je tujcem.

LOVRENC: Kaj? Kako?

IVANA: Povedal je tujcem. Prišli bodo.

LOVRENC: Gospa!

IVANA: Včasih moraš biti neusmiljen, Lovrenc. To ni greh.

LOVRENC: Ni greh.

IVANA: Lovrenc, hudo breme nosiš. Ne moreš misliti samo nase.

LOVRENC: Ne. Ne. Prekleti fant ... Pokažem mu! (*s tal pobere palico*)

IVANA: Lovrenc, ne nasilja. Ne nasilja. Dovolj je bilo nasilja. Se ne spomniš?

LOVRENC: Odpustite mi, gospa. Šibak sem, zmeraj sem bil. Odpustite mi.

IVANA: Pojdi domov k hčerki.

LOVRENC: Nimam več hčere. Osramotoila me je. Osramotoila je svojega očeta. Iztrgala mi je srce in pljunila nanj. Smrklja nehvaležna!

IVANA: Odpustiti ji moraš, Lovrenc. Odpustiti in pozabiti. Pokaži ji, da jo imaš rad, da je tvoja. Kot včasih.

LOVRENC: Ne vem, če bom zmožel, gospa. Rad bi vas ubogal. Vi me nikoli ne zapustite.

IVANA: Odpusti ji ... Imej jo rad, pokaži ji .... Saj veš, da te tudi ona pogreša, pogreša tvojo ljubezen ... Samo ljubezen je, ničesar drugega ni – in to je vse, kar imaš, Lovrenc ... Ne oklevaj.

LOVRENC: Da. Da. Vaša modrost, gospa.

IVANA: Pojdi. (*Lovrenc odide, Ivana ga spremlja s pogledom; v pijanski utrujenosti sede,*

zadrema)

6. PRIZOR

Jutro. Na železniški postaji, NATAN je sam, Tonija in Hermana ni nikjer. Pride IVANA.

NATAN (*agresivno*): Zakaj se še zmeraj prikazuješ meni?

IVANA: Kakšno vprašanje.

NATAN: V votlini jih je polno, ki te hočejo videti. Moliyo in svečke prižigajo.

IVANA: Ne smem biti preveč predvidljiva. To je dolgočasno.

NATAN: Svetnik ne sme biti dolgočasen?

IVANA: Dolgočasen morda. Predvidljiv pa ne. – Si imel obisk?

NATAN: Te ne briga. - Slabo za biznis?

IVANA: Izredno.

NATAN: Pri meni ne bo biznisa. Čas zapravljaš.

IVANA: Ti si prav tako nor kakor oni.

NATAN: Nisem.

IVANA: Si. Mene vidiš.

NATAN: To je tvoja odločitev, ne moja.

IVANA: Nihče ti ne bo verjel. Ne moreš lagati. Ti veš, da oni ne lažejo. Boš lahko živel z neresnico?

NATAN: Nikomur ne govorim o tebi. Ti ne obstajaš.

IVANA: Zakaj ne? Oni bi vedeli, o čem govoriš. Oni bi bili na tvoji strani.

NATAN: Nihče ni na moji strani. Nikogar nočem na svoji strani. Moja stran ni takšna, kamor bi se dalo kar postaviti. Ni prostora.

IVANA: Če jim ukažem, bodo.

NATAN: Kar imaš ti povedati, ne šteje. Ti ne obstajaš.

IVANA: Ne verjameš svojim lastnim očem?

NATAN: Moje oči so jaz.

IVANA: Zakaj me potem zanikaš?

NATAN: Ne zanikam te. Pogovarjam se s tabo, ne?

IVANA: Ampak obstajam pa ne.

NATAN: Ne.

IVANA (*dolg krohot*): Smešen fant si.

NATAN: Ti ne odločaš o ničemer.

© Neja Repe

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorice je prepovedana.

IVANA (*dolg krohot*): Si mar slep? Ena moja beseda, pa si mrtev.

NATAN: Izreci jo potem.

IVANA: Me izzivaš?

NATAN: Demonstriraj svojo moč. Saj to rada počneš.

IVANA: Ni mi treba ničesar dokazovati.

NATAN: Prav. Potem se mi pa umakni. (*vstane*)

IVANA: Za trenutek, mladenič, za trenutek. (*odide*)

7. PRIZOR

Na sceni se prikažeta TONI in HERMAN.

TONI (*pohiti k Natanu*): Gospod Natan! Vsi potrebni ukrepi so že sprejeti, okrepiteve so tu.

NATAN: Nisem vedel, da boste pripeljali vojsko.

TONI (*se zasmije*): Oh, ne, ne, gospod Natan. To je samo za preventivo. Sporočili ste nam, da imamo opraviti s trupli, zato potrebujemo usposobljen kader, da ne pride do kakšnih zastrupitev ali okužb. Poveljnik bo z vojaki samo pomagal izkopati trupla in jih prenesti na primerno pokopališče.

NATAN: Izkopati?

TONI: Seveda. Tukaj ne morejo ostati, saj ni primernih razmer. Vaščani so svoje pokojne najbrž v dobri veri pokopavali kar po svoje in človek mora to razumeti, to je normalno, ampak tako ne more ostati. Lahko se začnejo širiti bolezni, se zastrupi podtalnica, saj veste, kako je ...

NATAN: To ni problem. Ta trupla so tukaj že-

TONI (*ga prekine*): Ja, ja, dolgo, dolgo. Ampak sedaj bo drugače, sedaj se bo oblast pobrigala tudi za blagostanje podeželja. Herman! Pokliči vojake! (*Herman odide*)

NATAN: Nisem vas zato pokl-

TONI (*ga znova prekine in prijateljsko potrepnja po ramenu*): Prav ste naredili, gospod Natan. Izredno sem vam hvaležen. Zdaj greste lahko domov. Tukaj nam ne morete več pomagati. Napisal bom priporočilo vašim predstojnikom za vas. (*vrne se Herman, Natan hoče ugovarjati*) Herman! Pospremi gospoda notri, da mu tako izkažemo našo najglobljo hvaležnost in skrb za njegovo varnost! (*Herman prime Natana za nadlaht, ko se le-ta hoče upreti, okrepi stisk in ga malodane povleče za sabo*)

TONI: Prekletost! S tem bodo še težave. Če bi bil moj stric še živ ...

8. PRIZOR

SAŠA sedi pred Lovrenčevo hišo, v roki drži lobanjo, vendar je ne gleda. TONI hodi ob tirih. Zagleda Sašo.

TONI: Saša? Saša? Si to res ti?

SAŠA (*ga pogleda, molk*)

TONI (*se približa*): Saša. Pusti to. Lahko je nevarno. Lahko se okužiš. (*Saša se rezko zasmije*) Ne delaj težav, prosim te. Ti nisi kot ti starci. Bodi razumna.

SAŠA (*mu pomoli lobanjo brutalno pred oči*): Pa jo vzemi! Vzemi jo, ti pravim!

TONI (*mrzlično išče rokavice v žepu, noče pogledati*): Samo da najdem ... Rokavice ... Vrečko ... Daj jo na tla.

SAŠA: Na tla? Ti strahopetna mevža.

TONI (*prizadeto*): Saša ...

SAŠA (*hladno*): Kaj, Saša? Kaj po vsem tem času, Saša? Vzemi jo v roke in izgini. Če pa nočeš, ti je ne dam. Vzemi jo na silo. Ali še bolje, pusti, da mi jo drugi vzamejo na silo. Saj to znaš, kajne?

TONI: Toliko let se nisva videla in ti se hočeš kregat?

SAŠA: Bi me rad držal za rokco? Kot včasih? Daj mi roko. Ampak pazi, lobanjo sem držala z obema rokama.

TONI: Govoriš, kot da sem sovražnik. Nisem sovražnik. Rešujem to vaše sranje.

SAŠA: Rešuješ? Sovražil si to blato. Izginil si. In sedaj si nas prišel reševat? Ti? S hišo v velikem lepem mestu?

TONI: Taka si kot oni. (*vstane*) Ista.

SAŠA: Že spet greš? Tudi to znaš. Zelo dobro.

TONI: Pa kaj hudiča hočeš? Bila sva otroka! Otrok reče vse! Saj sploh ne vem, kdo si sedaj! Kaj bi rada, šla z mano v mesto?

SAŠA: Ne.

TONI: Kaj pa potem hočeš? A sploh kaj hočeš? A hočeš samo to, da bi bili vsi nesrečni, ker si ti nesrečna? Tudi ti nisi več otrok. Takrat si me imela rada.

SAŠA: Ti si pa še zmeraj tisti otrok. Laži. Beži. Ljubi samega sebe.

TONI: Vse hočeš uničiti. Vse spomine, vso preteklost, vse. Hočeš, da bi te zasovražil, ker boš potem ti lažje sovražila mene. Mogoče si pa ti zapustila mene. Mogoče si pa ti izdala mene. Samo jaz ne jamram tako hudičevo kot ti!

SAŠA (*vstane, mu pomoli lobanjo*): Boš?

TONI: K vragu z vsem skupaj! (*pograbi lobanjo, jo poskuša stlačiti v žep, ker ne gre, jo zabriše daleč stran in odvihra, Saša gleda za njim*)

9. PRIZOR

NATAN v svoji hiši za mizo, ob njej živčen TONI.

TONI: Natan, ne razumem, kaj vas vznemirja.

NATAN: Te kosti ... zdaj jih še vi premetavate.

TONI: Premetavamo? Natan, napak nas sodite. Prišli smo, da bi umrlim izkazali spoštovanje.

Prenesli jih bomo v prave grobove, ne jame, kot je Nabrežina.

NATAN (*besno*): Ne bi smeli motiti mrtvih.

TONI: Natan, sami veste, da delamo prav. Vaščani, zavedeni kot so, bi vse razbrskali. – Se vam pokopati mrtve res zdi večja žalitev kot obešati jih na stole in okraševati z rožami?

NATAN: Ne vem.

TONI: Vidite, da je prekop edina možnost, da ohranimo spoštovanje do umrlih.

NATAN: Ti mrtvi ne rabijo spoštovanja. Rabijo mir. In vi ga kršite. Vaščani tudi. Nisem vas zato klical!

TONI: Kaj pa ste hoteli?

NATAN: Da prepričite to sprevrženost. Da zavarujete grobove.

TONI: Grobove naj stražimo? Resno mislite?

NATAN: Zakaj pa imate Hermana?

TONI (*se zasmije*): Herman je vojak. On je tukaj za operativo, on in njegovi vojaki. Hitro in učinkovito.

NATAN: In za vašo stražo.

TONI: Ne potrebujem nobene straže. Vaščani me poznajo.

NATAN: In ljubijo. Kot vidim.

TONI: To je vas. Traja, preden ljudje dojamejo. Določene stvari.

NATAN: Kaj pa vi in svetniki?

TONI (*se zasmije*): Svetniki?

NATAN: Svetniki. To je pri vaščanih kar aktualno.

TONI: Menda ne verjamete v to pravljico.

NATAN: Vi niste nikoli nobenega videli?

TONI: Nikoli, pa sem tukaj gor rasel. To je psihoza, kolektivna psihoza. Zagotovo ste to že sami pogruntali?

NATAN: Pravijo, da jih vidijo.

TONI: Izmišljotine.

© Neja Repe

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorice je prepovedana.

NATAN: Pravijo, da sveta Ivana govori z njimi.

TONI: Neumnost.

NATAN: Pravijo, da jim daje ukaze.

TONI: Bedarija.

NATAN: Pravijo, da jim je ona ukazala s kostmi praznovati povezanost skupnosti.

TONI: Zakaj jih poslušate?

NATAN: Tukaj živim, gospod Toni. Že dva meseca.

TONI: Na tem ni ničesar. Vi ne vidite svetnikov, kajne?

NATAN: Ne. Me je pa zanimalo, če ste jih vi.

TONI: Odgovor je očiten. Ne, nisem, to je psihoza. Ne preizkušajte moje zdrave pameti. Na srečo sem dovolj dolgo izven teh krajev, da bi se čutil dolžnega oprijemati se takih bedarij.

NATAN: Dolžnega?

TONI: Saj vidite, kako je na vasi. Malo ljudi, veliko govoric. Če živiš tu, govoriš to, kar govorijo drugi. Vidiš to, kar vidijo drugi. Častiš to, kar častijo drugi.

NATAN: In tisti, ki so tu kot tujci?

TONI: Saj vidite sami.

NATAN: Jaz nisem tujec. Človek sem kot oni.

TONI: Žal, na vasi ni nihče samo človek. Vi tega ne razumete. *(tišina)* Zakaj ste sploh prišli sem?

NATAN: Isto bi lahko jaz vprašal vas.

10. PRIZOR

Vstopi HERMAN.

TONI: O, Herman. Sedi. *(Herman sede na divan.)*

HERMAN: Še malo, pa bo urejeno.

NATAN: Kaj?

HERMAN: Okoli grobišča sem postavil obroč svojih vojakov, tako da nihče od norih vaščanov ne more zraven. Ostali so se lotili odkopavanj ...

NATAN: Niso nori.

HERMAN: Prosim?

NATAN: Vaščani. Niso nori.

HERMAN *(se spogleda s Tonijem)*: V redu. Niso nori. Narobe sem se izrazil. Oprostite. – V vojski se izražamo bolj direktno. Bolj po domače. Ne znam govorit tako dobro kot Toni.

TONI: Herman, lakšaš mi. No, me veseli, da bo stvar kmalu urejena.

© Neja Repe

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorice je prepovedana.

NATAN: Nočem, da kopljete.

HERMAN: Človek božji, kako naj pa drugače premaknemo kosti? Kosti niso kar na voljo, so pod zemljo.

NATAN: Nehajte.

HERMAN: To ni več vaša stvar! *(vstaja)*

TONI: Herman! *(ga svarilno pogleda, Herman spet sede)* Natan, poglejte. Hvaležni smo vam, da ste preprečili veliko nesrečo.

NATAN *(vstane)*: Utihnite.

TONI: Natan, pomirite se. *(tudi Herman vstane)* Herman, sedi. Natan, tako je za vse najbolje.

NATAN: Ni. Ni. Za njih ni. Pustite mrtve, kjer so! To je greh!

TONI *(še zmeraj sedi)*: Verjamete v greh?

NATAN: Da.

TONI: V svetnike?

NATAN: Kaj je zdaj to ena neumnost?! *(Herman ga zgrabi za roke)*

TONI: Herman, ne! *(Herman ga nerad spusti, vendar ostane grozeče v bližini)*

NATAN: Zakaj mu lahko ukazuješ? Kaj si ti njemu? Ti nisi vojak!

TONI: Pomirite se. Natan. Prosim. Nočete povzročiti težav.

NATAN: Težav, a? Težav? Dajte mi mir! Dajte njim mir! Ven iz moje hiše! Ven! *(Herman ga spet zgrabi)*

TONI: Herman! Ne! Greva! *(vstane, pomigne Hermanu, ki spusti Natana in brez pozdrava zapusti hišo. Toni mu sledi, a se obrne)* Ne bova vas več nadlegovala. Čez en teden bo vse mimo. *(odide)*

NATAN *(se sesede na stol)*: Jebemti vam mater.

11. PRIZOR

Lovrenčeva hiša. Saša pomiva, Lovrenc sedi za mizo s šilcem žganja.

LOVRENC: Je bil zjutraj kdo tu?

SAŠA: Nobeden.

LOVRENC: Nobeden. *(pije)* Nisi imela obiska?

SAŠA: Nisem. K meni nihče ne pride. Razen vprašati, kje si ti.

LOVRENC: Torej, je nekdo vprašal, kje sem jaz?

SAŠA: Kdo?

LOVRENC *(vstane)*: Tisti tvoj prekleti smrkavec s postaje, kdo neki! Si res taka trapa, da ne veš, kdo vse ga je videl na poti do sem ali se spet samo norca delaš iz mene?

© Neja Repe

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorice je prepovedana.

SAŠA: Natana ni bilo tukaj. Nikoli! Pusti ga pri miru!

LOVRENC: Je bil pa Toni! *(udari z roko po mizi)* Kaj imaš spet s tem smrkavcem?

SAŠA: Nič. Kaj se razburjaš. Nisem ga videla že sedemnajst let, se spomniš? Nazadnje sem ga videla, ko sva ga skupaj pospremila na postajo, ko je šel od Silvana v mesto. Čisto sem že pozabila nanj, ker je nehal pisat ... Kmalu.

LOVRENC: Prevzel se je, da, prevzel. Hitro se je pomeščanil, gnida. – Zato pa nima kaj sem hodit! Nima, si slišala? Da mi ne prestopi praga hiše! Te finoče, ki se nas sramujejo, nimajo kaj delat pod mojo streho! Še Silvana, Bog mu daj večni pokoj, je bilo sram, da ga je fant tako pozabil. Lahko bi sedel na vlak, mu kaj prinesel iz mesta, poslal kaj denarja. Revež tako star in vse do zadnjega bolan, fant je pa vsa ta leta mislil samo na svojo rit, njegov stari stric naj pa magari crkne, njemu nič mar! Tako! In takega ti puščaš v mojo hišo!

SAŠA: Ne razburjaj se, prosim te.

LOVRENC: Prekleti smrkavci s postaje. Komaj te pri enem sreča pamet, se že po drugem obešaš.

SAŠA: Oče!

LOVRENC: Ti je mar kaj hudega, mar ne skrbim dovolj dobro zate? Kje bi pa še imela tako lagodno življenje kot tukaj s svojim očetom? Kdo pa misliš, da te bo še imel tako rad kot tvoj oče? Ti smrkavci? Uporabijo te in zavržejo kot kup smeti!

SAŠA: Oče!

LOVRENC: Ti ne veš, kaj je življenje, dekle!

SAŠA: Je to, kar imam tukaj, življenje? Sita sem ga!

LOVRENC: Saša!

SAŠA: Nimam svobode, nimam denarja, nimam mame, ničesar nimam, evo, ničesar!

LOVRENC: Kaj govoriš. Imaš mamo.

SAŠA: Mamo? Kup kosti! To ni moja mama!

LOVRENC *(jo udari)*: Tako ne boš govorila o Rozaliji!

Saša se počasi in kot v transu oddalji, sede za mizo in strmi v prt. Lovrenc se ji počasi in negotovo približa od zadaj.

LOVRENC: Saša ... oprosti. *(z roko ji seže med lase, jo boža)* Nisem hotel tega, ampak ti ... ti bi morala vedet, da se tako ne govori. Ampak ne smeva se kregat. Samo tebe imam in ti imaš samo mene. Nikogar drugega. *(Saša odmakne njegovo roko, a ne nasilno)* In ti me hočeš pustiti samega.

SAŠA: Ne, oče.

Lovrenc dvigne Sašo, jo začne poljubljati, Saša se brani.

SAŠA: Ne. Ne. Ne morem več. Ne morem več. Ne morem več. Rada te imam, zmeraj te bom imela rada, ampak ...

LOVRENC *(nadaljuje s svojim početjem)*: Zmedena si, Saša. Tisti smrkavci so te zmedli, tisti

sebičneži, ki te hočejo izkoristiti – ampak nobeden ne bo prišel med naju, med družino, to je močnejše od vsega, od vseh pocukranih besed! (*jo slači, jo porine na mizo, slači sebe, spolni odnos, njene roke drži na mizi*) Rad te imam, Saša ... Saša ... Lepe oči imaš ... Lase ... Lepo se smeješ ... Rozalka ... Rozalka ... Rad te imam ... Rozalka ...

12. PRIZOR

Ob grobiščih TONI in HERMAN.

HERMAN: Lahko začnemo. Fantje so vse premerili in izračunali, torej ni več ovir.

TONI: Vaščani?

HERMAN: Pod kontrolo.

TONI: Natan?

HERMAN: Na opazovanju.

TONI: Saj ne bo težav, kajne?

HERMAN: Se bojiš težav? Zakaj si pa sploh šel nazaj k njemu?

TONI: Hočem, da je to čim prej mimo.

HERMAN: Nihče nas ne bo oviral. Tisti, ki bi to poskušali, jim bo še pošteno žal.

TONI: Herman – v rokavicah.

HERMAN: Vem vse to.

TONI: Ne prenašli se, to bi nam vsem škodovalo. Nočem zgodbic. Nič od tega se ne sme razvedeti.

Še sam sem komaj na skrivaj vedel, kaj se je tu dogajalo ves ta čas.

HERMAN: Zaupaj mi, ta posel opravljam že dovolj dolgo.

TONI: Poznam te že dovolj dolgo. Ampak kadar si na domačin tleh, si zmeraj živčen.

HERMAN: Kaj te veže na to gnojnico? Stric, ki ga ni več? Trapasta vera v svetnike? (*se zasmeje*)

TONI: Nehaj ... Ne smej se.

HERMAN: Smešno je. Trop idiotov, ki trdijo, da jim poveljujejo neka izmišljena bitja ... Hahaha ...

Dober izgovor ...

TONI: Ne smej ... Ne smej se.

HERMAN: Tukaj sva sama.

TONI: Vseeno.

HERMAN: Sprosti se že. Tukaj te lahko zalezuje samo moj vojak. In zate še nimam komande.

TONI: Zelo smešno.

HERMAN: Pa daj, sprosti se že! Vi politiki ste zmeraj tako živčni.

TONI: Vi vojaki pa zmeraj tako brezbrizni.

© Neja Repe

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorice je prepovedana.

HERMAN: Nas pač nihče ni preveč zavijal v vato. Med tabo in smrtjo je samo tvoja brzostrelka.

TONI: Daj, utihni že.

HERMAN: Pomiri se. Še malo, pa se boš vrnil v svoj kabinet.

TONI: Čas je kurba.

HERMAN: Zakaj si sploh sprejel to nalogo, če ti gre tako na jetra?

TONI: Zakaj. Zakaj. Zakaj. Ker sem tukaj doma, zato. In ker spadajo pod mojo pisarno, zato. Sploh veš, kaj vse potegne za sabo življenje v takem gnezdju?

HERMAN: In?

TONI: In pač, tvoja brzostrelka ne reši vseh problemov. Včasih je potrebno še kaj več kot to.

HERMAN: Vseh ne, večino pa. Nikoli ne bi menjal s tabo.

TONI: Hvalabogu. Ti imaš pamet tanka goseničarja.

HERMAN: Vsi tanki so goseničarji.

TONI: Daj utihni že, no.

HERMAN: Aha, tamle prihaja nek dečko. Star alkoholik, ga zavoham na deset metrov. Grem, ti se ubadaj z njim, jaz za take nimam živcev. Če že hočeš rokavice. (*gre, pride LOVRENC*)

13. PRIZOR

LOVRENC (*vidi odhajajočega Hermana*): Dober dan, gospoda.

TONI: Dober dan, gospod Lovrenc. Kaj pa želite?

LOVRENC: Baje izkopavate.

TONI: Da, gospod.

LOVRENC: Kako boste pa razvrščali kosti?

TONI: Prosim?

LOVRENC: Kost, kako jih boste razvrščali.

TONI: No, najprej se identificira, kateri del sodi h kateri osebi. Lobanja, čeljust, ključnica, lopatici, hrbtenica in tako naprej do palcev na nogah. Potem se vse to da skupaj in pokoplje čim bolj skupaj.

LOVRENC: Kam pa boste to pokopali?

TONI: V skupinske grobove v mestu. Tam je urejena kanalizacija.

LOVRENC: Ampak ... ločili jih boste?

TONI: Seveda. Vsaka golenica k svoji lobanji.

LOVRENC: Ne tako. Ločili – po vrednosti.

TONI: Vrednosti, gospod Lovrenc?

LOVRENC: Žrtev ne more počivati zraven krvnika.

TONI: Kakšne žrtve? Tukaj so samo vaški mrtveci.

LOVRENC: Ne delaj se norca. Dobro veš, kaj se je tukaj zgodilo.

TONI: To je vaško pokopališče.

LOVRENC: Ki je popilo neskončne litre krvi. Tudi tvoje matere.

TONI: Moja mati je pokopana v mestu.

LOVRENC: Pravljica. Tukaj notri je, dobro veš, tvoj oče jo je.

TONI: Ni res! Moja mati je umrla v mestu, moj oče pa je tudi že zdavnaj umrl zaradi pljučnice!

LOVRENC: O, poglej ti njega. Zato torej to delate? Da boste nedolžne izenačili s krivimi? Gnida, otrok gnid!

TONI: Alkohol ti je uničil možgane.

LOVRENC: Alkohol? Alkohol? Nič ne more izbrisati spomina, fant moj! Resnica je resnica!

TONI: Resnica pijanca ne bo nikogar zanimala.

LOVRENC: Kaj pa boš s kostmi ti? Kaj?

TONI: Šle bodo na javno pokopališče. Anonimno. Enakopravno. In konec bo štorij, ki jih širite ti in tebi podobni – o svetnikih, zaboga; pripoveduj to kakšnemu idiotu. Ti si za vsem skupaj, ti ščuvaš vaščane!

LOVRENC: O ne, to pa ne. Ne boš izničil spomina! *(ga prime za srajico, vrne se Herman in takoj posreduje)*

HERMAN: Kaj pa je zdaj to?!

TONI *(si popravlja ovratnik)*: Napadel me je.

HERMAN: Napadel? *(Lovrencu, ki ga še zmeraj drži)* Marš, starina, gremo! *(ga odvleče, nato se vrne)*

TONI: Si zrihtal?

HERMAN: Da. Ta ne bo več delal problemov, bodo že fantje gledali.

TONI: Boš naredil obhod po vasi?

HERMAN: Kogar koli najdem, da doma skriva kosti ...

TONI: Da. Da. *(odideta)*

14. PRIZOR

Natanovo bivališče. NATAN leži na postelji na hrbtu in si ga drka. Vstopi IVANA. Približa se mu in se začne slačiti, počasi in senzualno.

IVANA: Tam zunaj je tako dolgočasno. *(Natan gleda v zrak in nadaljuje)* Končno si se naučil, da se me ne moreš znebiti ali mi ulti. Pohvalno. Ampak kako grozljivo dolgočasno je! Cela čreda ljudi, ki moli, se ti zaupa, njihove male, nepomembne stvari ... Vsakega poznam, v globino njihovih bitij

© Neja Repe

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorice je prepovedana.

jih poznam. Ni se težko pogovarjati z njimi. Ampak oni so tako preprosti ... Tako nedolžni. Poznajo skrb, jezo, ljubosumje, strah, krivdo. Lepa simfonija občutij, ampak ... (*pride in drsi z rokami po Natanovih nogah*) Vem, da poslušáš. Ti si razočaran. Ljubosumen. In tudi jezen si. Nanjo. Name. Ker veš, da sem tu. In bom tu ostala in prav ničesar ne moreš narediti. In čeprav misliš, da me nočeš, si me želiš. Čeprav si jezen sam nase zaradi tega.

NATAN: Izgini!

IVANA: To. Kakšna prijetna melodija.

NATAN: Mar ne vidiš, kdaj rabim nekaj zasebnosti? (*nadaljuje in se obrača proč*)

IVANA: Oh, saj te nisem prišla motiti. Prišla sem samo (*zgrabi njegove boke*) uživati. (*prime Natanove roke, jih sklene nad njegovo glavo in zleze nadenj*) Vzela si te bom. In ti boš užival v vsaki sleherni sekundi. Tako ali tako nimaš izbire.

NATAN (*ironično*): Da, gospodarica.

IVANA (*ga fuka*): Izjemno dolgočasno je biti svetnik. Imaš vse – slavo, čast, večnost, poznaš meje, do koder se lahko žrtvuješ za dobro. Samo en problem je. (*Natan stoka*) Nimaš več človeškosti. Ti si bil majhen deček, ko si prvič priskakljal na tisto dvorišče. Ti se sploh ne zavedaš, kakšno srečo imaš.

NATAN: Utihni ... utihni o sreči ...

IVANA: Iti od človeka do svetnika, enostavna pot. Samo odnehati ne smeš. Ti misliš, da je mučenje samega sebe enako spoznanju. Eh, o tem vem vse in še več, kar ti nikoli ne boš. Vaščani se zdijo dovolj zabavni, od časa do časa. Enostavno je z njimi. Prideš, rečeš, storjeno. Ti si bolj trmast, ampak fukati se vseeno pustiš. Ti je všeč, kajne? Se počutiš domače? Kot tisti deček z dvorišča, ki je jokal, ko so se mu sme- ...

NATAN: Utihni ... Bodi že vendar tiho ..

IVANA (*ga divje fuka*): Ti bodi tiho! Ti, ki si živ, ki imaš vse možnosti! Dobrota ne naredi človeka. Ne usmiljenje. Ne nedolžnost. Ničesar ne vem, ničesar! Ti si budala. Misliš, da boš kaj novega odkril, če boš pustil, da ljudje pljuvajo po tebi? Kaj novega? Česa pa še nisi odkril? Nimaš še vsega zadosti? Ne veš, kakšen občutek je, ko si ponižan? Ko si tepen, pa ne vračaš udarcev? Ko si prevaran, ogoljufan, zavržen? Si drugačen človek, ponosen sam nase? Ali si samo nemočna mala spaka, ki hoče biti drugačna od drugih? Kar tako nadaljuj, kar nadaljuj. Še žal ti bo. Žal ti bo, ko bo prepozno in ko boš ugotovil, da še zmeraj nisi ti, da si vse življenje prespal, da si padel na trik, da je spoznanje samega sebe onkraj dobrega mogoče samo znoraj zla ... (*Natanu prihaja*) in ti si zamudil priložnost, zadnjo priložnost!

NATAN (*zadihano*): Je to tvoja priložnost?

IVANA: Blede se ti.

NATAN: Zlorabljaš jih. Te bebce, ki bodo drago plačali svoj greh ... Kje je Bog?

IVANA (*vstaja*): Ne kliči Boga. Tukaj, na tem zavrženem kraju, ni nikogar; sami so si krivi. Samo jaz.

NATAN: Tvoje besede so strupene. Nisem tak!

IVANA: Zakaj se me bojiš?

NATAN: Ne bojim se te. Preziram te.

IVANA (*smeh*): Nikoli ne boš mogel iz svoje kože. Strahopetec si. Ponižuješ se in ponižuješ in misliš, da boš lepega dne ugledal luč. No, presenečenje, prijatelj! Ni luči! Ni težko biti žrtev – težko je biti krvnik. In samo krvniki so nagrajeni. Sami od sebe, brez Boga.

NATAN: Tvoje pridige. Prizanesi mi. Ti govoriš to, kar tebi najbolj ustreza. Mene ne moreš kaznovati. Ničesar nisem zagrešil.

IVANA: Ti ne veš, kako dolgočasno je.

NATAN: Prenehaj torej. Pusti jih. Slaba vest jih bo požrla tudi brez tebe.

IVANA: Kako si slep. Prikupno slep.

NATAN: To ni zabava!

IVANA: Pa je zabava. Vse skupaj je velik vrtiljak. In samo ti ne znaš uživati, ker si ne upaš. Ker se bojiš tistega dela sebe, ki bi udaril goljufovo žensko, zaradi katere se ti smeji.

NATAN: Molči! (*se grozeče dvigne*)

IVANA: Udari. Udari. Vsaj enkrat. Do krvi. Odrešilo te bo.

NATAN: Molči!

IVANA: Daj. Daj. Se ne spomniš smeha? (*se zasmije visoko in rezgetajoče*)

NATAN : Ne! Ne! (*zbeži v drug del sobe*) Izgini! Izgini!

IVANA (*mu sledi, smeh postaja demonski*): Udari! Udari! Daj, prepusti se ... Prepusti se ... Živi ... (*Natan se je otepa, končno se obrne in jo udari – Ivanin smeh postaja čedalje bolj normalen, glasen, dokler počasi ne izgine. Natan se sesede in zakoplje roke v dlani, zgrožen. Nato odločno vstane.*)

15. PRIZOR

Grobišče. LOVRENC, prihaja NATAN.

LOVRENC: Stoj!

NATAN: Misliš, da mi boš ukazoval?

LOVRENC: Ne pustim te naprej, rajši ti zlomim pičko. Vaščani smo tukaj – obrni se.

NATAN: Pa vojaki?

LOVRENC (*se pijano zasmije*): Vojaki nimajo kaj stražit tukaj. Ni jih. So prezaposleni s

premetavanjem naših hiš.

NATAN: Kaj ste storili z njimi? S kostmi?

LOVRENC: Kaj smo storili z njimi, ti pizda mala? Ni jih! Spizdili so jih! To je vse tvoje maslo ... Ti ... *(se zakadi v Natana, začneta se pretepati, Natan obleži)* Odjebi, pritepenec! Odjebi!

NATAN *(vstaja)*: Kaj pa tvoja hči, ti pizda? Vem ... Vse vem ... Ti prekleti umazanec! Pusti me pri miru!

LOVRENC: Moja hči je moja! Če se hoče kurbat s tabo, naj se; misliš, da si njen prvi smrkavec? Še vsakič se je vrnila k meni domov, vi niste dovolj moški zanjo. Veš, da je to res, kajne, da veš?

NATAN *(odhaja)*: Prekleti kmetavz!

LOVRENC: Kaj si rekel?

NATAN *(se oddaljuje)*: Prekleti kmetavz! Zadosti vas imam vseh! Naj se vam tiste kosti zataknejo v grlu, sprevrženci! Ne boste me! Naj vas vojaki vse pokoljejo, idiote!

LOVRENC: Sosedje, gremo! Ne bomo jim dopustili transporta iz vasi! Naprej!

16. PRIZOR

Na postaji pred Natanovim bivališčem. NATAN meče kovčke in zaboje pred vrata, ob vratih sedi SAŠA.

SAŠA: Odhajaš?

NATAN: Da. Vzel bi te s sabo, ampak tebi je očitno oče dovolj, zato te ne bom spraševal.

SAŠA: Kam greš?

NATAN: Ne vem. Kamorkoli. Saj me bodo itak radi premestili. V novo vas samih psihopatov, ki pijejo iz lobanje svoje žene in fukajo svoje hčere.

SAŠA: In kjer spet ne boš mogel zdržati. Je to prvo sranje, ki ga puščaš za sabo?

NATAN: Molči.

SAŠA: Je zadnje?

NATAN: Govori, kar govori. Čez pol ure pride vlak.

SAŠA: Zaničuješ nas. Ampak mi smo vsaj sposobni pogledati v obraz svojim žrtvam. In svojim mučiteljem. Ti ne. Ti misliš, da si dober, boljši od nas. Ampak samo bežiš, tak si kot Toni. Bolje biti bolan kot strahopeten.

NATAN *(se ustavi)*: Nisem strahopeten.

SAŠA: Si strahopeten.

NATAN: Ne govori tega. Ne govori tega!

SAŠA: Si.

NATAN: Kako pa misliš, da je leta in leta seliti se naokoli in biti vsakič tujec in vsakič stati za

svojimi prepričanji, ne da bi te vsi povozili, ker si sam? Da se ne začneš prodajati za en nasmeh, za eno toplo besedo, za eno prekleto skodelico kave? Misliš, da je lahko, da je za strahopetce? Če bi bil strahopetec, bi sedajle pil vino iz lobanje tvoje matere, ker bi se vas, sprevržencev, bal!

SAŠA: Samo moj oče to počne.

NATAN (*sarkastično*): Seveda.

SAŠA: Lahko je biti pogumen, če bi bil rad mesija, kajne?

NATAN: Nisem. Neumnosti govoriš. Ne razumeš. Ničesar ne razumeš. Daj mi mir. Zadosti vas imam, vseh po vrsti!

SAŠA: Zdaj je prepozno. Prišel si, začel si, sedaj pa še končaj. Ampak ne moreš, ker nimaš jajc. Kar pojdi. V naslednjo vas.

NATAN: Ni moja krivda, kar počneta Toni in Herman. Tega ne obešaj name.

SAŠA: Ni tvoja krivda. Ni tvoja skrb. Nič ni. Še včeraj je bilo vse tvoja skrb.

NATAN: Pa kaj hudiča hočeš?

SAŠA (*cinično*): Pojdi do konca. Vsaj enkrat. Boš vsaj vedel, kakšen občutek je. (*od zadaj ga prime za nadlaht*)

NATAN: Ne dotikaj se me.

SAŠA: Sem mar kužna zate, že spet, bom svojo bolezen prenesla nate, se te bo prijela umazanija? Dal si mi tistih nekaj dni iluzij, potem si me pa spustil iz rok kot kup smrdečega dreka. Zdaj pa mirno pakiraš in filozofiraš in misliš, da boš z mano špilal besedne igre! Pojdi k vragu! (*brcne v najbližji kovček*) Pojdi k vragu!

NATAN: Jaz naj grem k vragu? Kaj pa tvoj zlati očka? Saj veš, tisti stari ded, s katerim si se porivala, medtem ko si hodila k meni? Kako naj bi se pa ob tem počutil, a, kako? Da se mi cela vas reži, idiotu!

SAŠA (*se zažene vanj*): Utihni! Utihni!

NATAN: Vsi so vedeli, samo jaz ne! Sijajno, dajmo se mu smejat, bebcu tujemu, ki je ravno dobro prišel, pa je že padel na Lovrenčevo mino, kolikor je dolg in širok!

SAŠA: O, smejali so se mu, revežu! Ti, ti, ti! Kaj pa jaz?

NATAN: Ne maram, da se mi posmehujejo! Ti si tega kriva! Zakaj si mi to naredila?

SAŠA: Jaz? Kaj pa ti veš o meni? Si me kdaj kaj vprašal? Ali pa se ti je mogoče preveč mudilo med rjuhe?

NATAN: Ko bi bile vsaj samo rjuhe!

(*obmolkneti, Saša počasi sede na kovček*)

NATAN: Pojdi z mano.

SAŠA: Ne.

NATAN: Tukaj ne moreš živeti.

© Neja Repe

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorice je prepovedana.

SAŠA: Samo tukaj lahko živim.

NATAN: Pojdiva v mesto. Tam bova svobodna. Nihče ne bo ničesar vedel.

SAŠA: Jaz ne bom nikoli svobodna. – Ti pojdi. Malo prej si bil čisto pripravljen, da greš.

NATAN: Tisto je bilo včeraj.

SAŠA: Malo prejle.

NATAN: Sama si nočeš pomagati.

SAŠA: Zame je vse prepozno. Imam samo iluzije, niso ne za živeti in ne za umreti. Ti pojdi. Še je veliko vasi psihopatov, ki fukajo svoje hčere in pijejo iz lobanj. Prav si imel. Ničesar več ne moreš spremeniti. Tukaj ni ne župnika ne Boga. Samo zlo.

NATAN: Kostni ni več.

SAŠA: Kostni niso pomembne. Vsi smo umazani. Tudi ti. Ampak ti lahko pozabiš. Greš. Molčiš.

NATAN: Jaz sem vsega kriv. Ne maram biti to, kar postajam tukaj.

SAŠA: Nisi. Nisi.

NATAN: Ni prepozno. Ni. Ni! Ne bom zaveden! Ni res!

SAŠA: Nisi ti kriv. Pojdi. Malo prejle si bil čisto pripravljen, da greš.

NATAN: Jaz sem kriv. *(odide)*

(Saša gleda, ne odgovori, Natan gre nazaj v stanovanje, sliši se nerazločno govorjenje; Saša vstane, začne mirno in vestno urejati kovčke v vrsto, nato odide)

17. PRIZOR

Na prostem blizu postaje, HERMAN z nekaj vojaki trči ob TONIJA.

HERMAN *(besen)*: Jebemti, kje se pa ti zmeraj skrivaš, kadar te rabim? A si videl, kakšno nama je ušpičil ta mulc? A si videl! Samo da ga dobim v roke!

TONI: Kaj? Kaj je? O čem pa govoriš?

HERMAN: O tem! Štab je pol ure pizdil name, kaj se greva, če sva popolnoma nesposobna, da je zadeva pricurljala ven, da lahko da bo jutri cel hrib mrgolel, da je lahko poln novinarjev in špicljev! Novinarji! Samo še tega se nam manjka! Tukaj imamo pa kup kosti in zmešane kmetavze in neke čirule čarule – bogve kam vse je oni utrganec klicaril! Ubil ga bom! Ubil!

TONI: Pomiri se. Pomiri se. Usediva se. Razmisliiva. Rekel bom ...

HERMAN: Ti in tvoje govorjenje! Tebe sploh ne bi smel poslušat. Ti si nesposoben, da veš, kompletno nesposoben, nesposobno gobezdalo!

TONI: Pazi, kako govoriš z mano! Tukaj imam jaz glavno besedo, če ti je prav ali pa ne.

HERMAN: Ti, glavno besedo? Da me ne bo srat prijelo! Direkt drek si si zlil na glavo, zdaj bi pa

rad še mene potunkal noter! Jok, brate! Ti in tvoje rokavice in ostalo gobezdanje – poglej, kaj si naredil! Še enega mulca svojih let nisi sposoben obvladati! Name pa štab pizdi, kolikokrat pa misliš, da je do zdaj, ha? Nikoli, ti rečem, nikoli, zdaj pa zaradi tebe! Zdaj naj pa jaz rešujem tvojo kožo, kaj? Pa toliko ti je bilo do tega, da bi bilo vse potihem, da si me gnjavil do nezavesti. Ha! Sedaj se pa umakni!

TONI: Prijavil te bom.

HERMAN: Prijavil mene? Ti od tukaj šel ne boš, če tega ne zrihtamo, kakor je treba.

TONI: Groziš mi? Ti mi groziš? Se ti je zmešalo?

HERMAN: Tiho bodi in se uči. Ko boš spet v kabinetu, lepo na varnem, boš pa kakšno rundo častil.

TONI: Kaj boš naredil? Kaj nameravaš? Jaz sem odgovoren!

HERMAN: Ne zganjaj teatra, saj nisva na predstavi.

TONI: Povej mi, kaj nameravaš.

HERMAN: Pojdi gor k mojim fantom. Če se bo kdo tam prikazal, bo tvoje pametovanje prav prišlo.

TONI: Pa ti? Kaj nameravaš?

HERMAN: Ugotovil bom, koga lahko pričakujemo jutri. Da jih prestrežemo. Jebemti.

TONI: Kako?

HERMAN: Kaj toliko sprašuješ, malora si nadležen! Pojdi že. Fantje, z mano!

(Herman odide s svojimi vojaki, Toni se nekaj časa obotavlja, nato pa odide proti grobišču.)

18. PRIZOR

Grobišče. Vaščani klečijo in stojijo v krogu, na sredini gole kosti, a skupaj povezane tako, da sestavljajo posameznega preminulega človeka. Goriijo sveče in bakle. Pred vaščani kupi različnih oblačil. Vzdušje je zamaknjeno, skoraj transcendentalno.

LOVRENC: Tebe, naša gospa, kličemo v času stiske! Usmili se nas!

VSI: Usmili se nas!

LOVRENC: Ti, ki si nas zmeraj varno vodila, pomagaj nam!

VSI: Pomagaj nam!

LOVRENC: Pridi, gospa, pomagaj nam, reši nas!

VSI: Pomagaj nam!

LOVRENC: Nevredni smo tvoje pomoči in zaščite, a usmili se nas, ki smo bili toliko časa tvoji zvesti podložniki!

VSI: Usmili se nas!

LOVREC: Prikaži se, dobra gospa, potrebujemo tvoj nasvet!

VSI: Usmili se nas! (čakajo, mrmrajo predse v sakralnem vzdušju, napetost narašča)

PRVI (*tiho*): Ne bo je.

LOVRENC: Gospa, prikaži se, sami ne vemo, kaj naj storimo!

VSI: Usmili se nas! (*spet čakajo*)

DRUGI: Ne pride.

PRVI: Ne pride.

LOVRENC: Tišina! – Dobra gospa, prosim te! Vse nam hočejo vzeti!

TRETJI: Morda ...

LOVRENC: Kaj, morda? Kaj?

TRETJI: Nič, nič. Čakajmo.

LOVRENC: Gospa pride. Zmeraj pride. Nikoli se ne izneveri – ne kot vi, ljudje! Zato čakaj in bodi tiho! (*čakajo*) Gospa! Gospa!

PRVI: Kaj je to? Ta zvok?

DRUGI: Kaj?

PRVI: Vojaki bodo prišli. Ne bi smeli biti tukaj. Sem vam rekel, da je prepovedano.

LOVRENC: In kdo si ti, ušiva rit? Koga pa briga, kaj ti misliš; koga pa briga, če se tebi tresejo hlače? Ajde, laufaj dol in tistemu jebenemu soldatu polži čevlje! Vsi vemo, da si brez jajc, jih tudi nikoli nisi imel! Jokanje in javkanje, tako si zmeraj rešuješ rit! Pogled pred sebe! Kar pogledj! Vsi glejte!

PRVI: Ivana ve, da to ni res. Zmeraj sem jih imel rad. Nisem jih izdal.

LOVRENC: Gospe pa ne vlačí v to! To je greh!

PRVI: Gospa mi je pričala!

LOVRENC: Tebi? Tebi? Gnida ušiva!

DRUGI: Lovrenc, vsi vemo ...

LOVRENC: Pa kaj hudiča vam je danes? Ste ponoreli?

TRETJI: Na tem kraju se ne smemo prepirati. Moramo držati skupaj.

LOVRENC: Tako je. Tišina! Gospa, gospa! Ne pusti jim, da nas ločijo! To ni prav, oni so naši, pomagaj nam! (*ni odziva*) Pomagaj nam! Pomagaj nam! Pomagaj, prosim, pomagaj!

DRUGI: Pojdimo, rajši pojdimo. To je Ivanina volja, moramo jo spoštovati. Ona že ve, kaj je najbolje za nas. Naj se zgodi njena volja!

LOVRENC: Kaj pa blebečeš, bedak? Si znorel? Najbolje za nas! Zmeraj nas je varovala, sedaj nas bo varovala! Reci to svoji materi v obraz, tukaj, kjer je zmeraj častila gospo! In ti, nehvaležni bedak, ki imaš čast Ivani zreti v oči – čast, ki je tvoja mati ni nikoli imela! Ona bi umrla od sreče, če bi Ivano samo enkrat uzrla – in ti? Izmeček! Vseeno ti je, če še kdaj vidiš gospo, vseeno ti je, če še kdaj vidiš rodno mater! Fuj!

DRUGI: Noče nas varovati. Noče se pogovarjati z nami. S tabo se noče pogovarjati, Lovrenc.

LOVRENC: Kaj si rekel?

DRUGI: Nihče nas ne bo varoval! Nje ni, drugega pa nimamo!

LOVRENC: Ti-

IVANA (*njena postava in glas v sencih*): Oni vas bodo varovali.

LOVRENC (*pade nazaj na kolena in vsi z njim*): Gospa!

IVANA: Vaše mame, očetje, vaši sinovi in hčerke, vaši sosede, vaši prijatelji! Ljubezen vas združuje, njihova ljubezen vas bo varovala!

LOVRENC: Gospa! Da nisem sam na to pomislil, sramujem se! Odpustite mi! (*se odplazi h kostem Rozalije, z roko jo gladi po lobanji*) Rozalka, Rozalka, odpusti mi! Da ti ne bi poskrbela za svojega otroka, to ni mogoče! Rozalka, tujci so tu, hočejo ti vzeti otroka! A tega ne bom pustil, Rozalka, nikoli ne! In ti tudi ne, Rozalka, kajne da ne? (*se obrne k vaščanom*) Tega ne bomo pustili! Če hočejo njih, naj le poskusijo, ampak samo preko naših trupel!

VAŠČANI: Borili se bomo!

IVANA: Oblecite svoje drage! V njihova najljubša oblačila! Da bodo oni brezobzirni tujci vedeli, kdo je Rozalija, ki še ve, kaj je to ljubezen in zvestoba ... Kdo je Franc ... Kdo je Mihela ... Kdo je Jože ... Kdo je Liza ... Kdo so še vsi drugi, ki vas imajo radi, ki so vam zvesti! (*vaščani v transu, svečano oblačijo kosti svojih pokojnikov v srajce, hlače, krila, klobuke, nogavice itd.*) Vojaki prihajajo! Pripravite se! (*iz daljave se sliši zvoke prihajajoče čete*)

LOVRENC (*v eni roki Rozalija iz kosti*): Vzemite orožje! Hitro, hitro! (*vaščani hitijo vsak z enim ali dvema ali tremi okostnjaki v rokah in pobirajo po grobišču kmečka orodja – sekire, krampe, rovnice, palice*) V vrsto!

IVANA: Ne pustite, da vas premamijo z lepimi besedami! Ti mestni to znajo.

LOVRENC: Jim že pokažem! Nihče se ne bo delal norca iz mene in moje Rozalke! (*pritrjujoče mrmranje vaščanov*)

Četa se približa in osupne, ko zagleda postrojene vaščane.

LOVRENC: Po njih! (*vaščani stečejo proti vojakom, vihteč orodje*)

PRVI ČIN: Stojte! Nič vam nočemo!

LOVRENC: Dajte jih! Dajte jih! Prasci s prodanimi dušami, ven iz naše vasi!

PRVI ČIN: Stojte, sicer streljamo! (*nekateri vaščani se začnejo ustavljati*)

IVANA: Nič vam ne morejo! Zavarovani ste! Naprej, naprej, ne bojite se!

LOVRENC: Slišali ste gospo! Naprej!

PRVI ČIN: Zadnjič rečem: STOJTE, sicer streljamo! (*vaščani grožeče napredujejo, slišijo se prvi streli, nekaj vaščanov popada*) Vrnite se! VRNITE SE, SEM REKEL!

IVANA: Zmesti vas hoče, prevarati vas hoče! Vero vam hoče uničiti, duše pogubiti! Ampak jaz

vam rečem, nihče ni mrtev! Prevara je, trik! Ne poslušajte lažnivih ust!

LOVRENC: Naprej! Vsi naprej, drugače vam jaz razbijem lobanje! Pustite ležeče na tleh! Ne boste žalili naše gospe! NAPREJ!

PRVI: Naprej!

TRETJI: Naprej!

Vaščani še enkrat združeno napadejo, vojaki streljajo. Nihče ne pride do njihove linije, vsi obležijo skupaj s svojimi okostnjaki - razen Lovrenca, ki je le težko ranjen.

PRVI ČIN: Sranje! Prekleta sranje, prekleti norci! *(tišina)*

19. PRIZOR

HERMAN z vojaki vdre v Natanovo stanovanje, slep od jeze.

NATAN: *(vstane)* Kaj hočete?

HERMAN: Kaj si naredil? Koga si klicaril? Govori! Takoj, drugače ti pokažem hudiča!

NATAN *(se zasmeje)*: Boste že pravočasno ugotovili.

HERMAN *(plane k Natanu in ga butne ob steno)*: Ne pametuj, hudiča! Enkrat sem ti že povedal: pusti te stvari pri miru! Še nimaš dovolj, a? Misliš, da se zajebavam? A to misliš? *(vrže ga na tla, Natan se dvigne na kolena, hoče vstati)* Da se mi ne premakneš, pizda! *(potegne revolver iz toka)*

Zdaj pa poslušaj! Dobro poslušaj, pizda! Si boš zapomnil, s kom si se šel zajebavat! Cunje dol!

Takoj! *(Natan se zgane in hoče vstati)* Ostani na tleh! In nobenih neumnosti, moji fantje komaj

čakajo. Dajmo! *(Natan se počasi slači)* Dajmo, ne zajebavaj se z mano! Držite ga! *(Herman*

potegne gumijast bič izza pasu) Začni govoriti, če si dobro hočeš. Koga si poklical? Kdo ve?

(tišina) Govori! *(z vso močjo udari po Natanovem hrbtu, Natan se zdrzne in zajame sapo, a se ne*

premakne) Tako ja, delaj se junaka. Ti bom že pokazal, prekleti pankrt! *(udarja naprej, povsod,*

pojavi se Ivana, boža Natana po glavi, Herman obstoji, začuden, nato pa udarja čedalje bolj

silovito in brez kontrole, Natan se nekaj časa obvladuje, nato pa se slišijo njegovi kriki bolečine,

dokler ne obleži brez zavesti v mlaki krvi)

20. PRIZOR

Vstopi TONI, bled in pretresen.

TONI: Hudiča! Kaj si pa ti naredil?

HERMAN: A misliš tud ti delat probleme? Zini, takoj zini! Tukaj je nekaj čudnega. Prekleta, da

res. Ne vem, kaj se greš, ampak tukaj je nekaj prekleto čudnega.

TONI: Ne, ne, nehaj. Saj je v redu, zdaj je vseeno. Zdaj ne bo nihče ne opazil. Reci svojim, naj ga nesejo gor k ostalim.

HERMAN: K ostalim? Kaj blebečeš?

TONI (*sede*): Tisti stari bedak ... Lovrenc. Prepozen sem bil. Grozil je, da ne dovoli, da bi odpeljali kosti, da ima bombo, da rajši ubije vse in nas zraven ... Nisem mogel zadržati tvojih vojakov, Herman, jaz nisem njihov poveljnik ...

HERMAN: So jih postrelili?

TONI: Da.

HERMAN: Vse?

TONI: Da. Bilo je grozno. Tega ne bom nikoli pozabil.

HERMAN: Prekleti idioti! To bo zdaj lahko vsaka radovedna miš izbrskala! Jih niste mogli poklat? Toni, vedel sem, da se nate ne morem zanest!

TONI: Kaj mi zdaj najedaš. Jaz nisem vojak. Tega sploh nisem hotel. Tvoji vojaki so živali. Pobrali se morava od tod, čimprej. Razglasiti, da je bila nesreča ali kaj takega.

HERMAN: Počasi. Vse, kar ste vi zajebali, je treba popraviti. Zagrebimo vse na en kup, k starim kostem. Saj se ne bo poznalo.

TONI: Da, da. Lovrenc je bil. Psihično neuravnovešen. Tako je. Ni moglo biti drugače. Moj Bog, ta prekleti kraj!

HERMAN: Da ti ne pride na misel sčvekat. Tega ne delam samo blebetavam mulcem, veš.

(*namigne v smer proti Natanu*) Dolgo se poznavata, ampak naj ti ne pride na misel. Tudi na misel ne.

TONI: Tiho bodi. Izgubim lahko veliko več kot ti.

HERMAN: Boš pa pač zamenjal priimek.

TONI: In ženo in otroke?

HERMAN: Grem pospraviti. Spravi se na prvi vlak, uredi stvari. Govori, naloži jim, kar hočeš.

TONI: Da. (*Herman odide, Toni odsotno pobere njegov revolver, ki je ostal na tleh v senci – za njegovim hrptom Ivana*)

21. PRIZOR

IVANA: Še je živa. Ampak izdala te bo.

TONI (*s hrptom*): Ne bo.

IVANA: Amalija te bo zapustila.

TONI: Ne bo.

IVANA: Zakaj pa nisi nikoli spregovoril z njo o tem?

© Neja Repe

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorice je prepovedana.

TONI: Ne bom je obremenjeval. To so grde zgodbe.

IVANA: Amalija je iz dobre, meščanske družine. Njena mama ne bi nikoli marala otroka morilcev.

TONI: Ne more izvedeti. Vseeno je.

IVANA: V tvoji pisarni ne bodo marali otroka morilcev. Ne zgleda lepo, ne vleče glasov in nasmehov.

TONI: Lahko delam. Pisarna ni vse.

IVANA: Če nimaš pisarne, nimaš več niti Amalijine matere. Ničesar več. Kdo bo skrbel za tvoje otroke? Tvoji otroci bodo stradali.

TONI: Ne bodo. Ne bodo. Amalijina mama tega ne bi dopustila ... Tudi če ... Tudi če ...

IVANA: Izgubil boš otroke.

TONI: Ne. Ne. Nikoli. Rad jih imam. Oni me imajo radi.

IVANA: Kolikokrat si slišal prepire med Amalijo in njeno mamo zaradi tebe? Kolikokrat si lagal o svojem otroštvu? Hočeš nazaj sem, sam in brez vsega? K meni? K njej? Ona te ne mara. In nikoli ne bosta sama ...

TONI: Ne ... Ne ... *(skozi vrata vstopi SAŠA, bolj kot senca)*

IVANA: Potrkala bo. *(Saša potrka na odprta vrata)* Zakričala bo. *(Saša zakriči ob pogledu na Natana in se sesede)* Prosila te bo za pomoč.

SAŠA: Toni! Kaj se je zgodilo?

TONI *(zadržano)*: Nesreča.

IVANA: In vprašala bo:

SAŠA: Nesreča? To je pretepanje! Nekoga ne pretepeš po nesreči! *(objame Natana, Toni gleda)*

IVANA: Ve, Toni. Ti si odgovoren. Povedala bo ...

SAŠA: Toni ...

(Toni s tresočo se roko dvigne revolver, vendar nenadoma povsem trezno in umirjeno pomeri vanjo in sproži. Saša pade.)

ZASTOR